T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2022/297
KARAR NO : 2022/571
KARAR TR : 31/10/2022

ÖZET: 1979-1997 tarihleri arasında 5434 sayılı Kanun'a tabi, emekli sandığı iştirakçisi olan davacının, engellilik oranının dikkate alınarak emekli edilmesi talebinin reddine dair kurum işleminin iptali istemiyle açtığı davanın İDARİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Y. S
Vekili : Av. G. Ç
Adli Yargıda
Davalı : Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Vekili : Av. M. T
İdari Yargıda
Davalı : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin kemik veremi nedeniyle bacağının kısaldığını, bu nedenle engel oranının %40 olduğunu, hastalığının artması ve engellik oranının %69'a çıkması üzerineemekli olmak için SGK'ya dilekçe verdiğini, talebinin reddedildiğini, 26 yıl çalıştıktan sonra yaş ve prim nedeniyle emekli olduğunu ancak engel durumuna göre 15 yılda emekli olması gerekirken 26 yıl çalıştığını, 11 yıl boyunca alamadığı emekli maaşı ile fazladan ödediği emekli primlerinin yasal faizi ile birlikte tarafına ödenmesi için davalı kuruma müracaat ettiğini, talebinin reddedildiğini ileri sürerek, davalı kurumun 03/04/2018 tarihli ve 2125620 sayılı işleminin iptaline, fazla çalışmaktan dolayı engelinin arttığının tespitine karar verilmesi talebiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. İdari Yargıda

2. **Ankara 10. İdare Mahkemesi 29/06/2018 tarihli ve E.2018/1358, K.2018/1585 sayılı kararı ile,** davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin iş mahkemelerinin görev alanına girdiği gerekçesiyle davanın görev yönünden reddine karar vermiş, karar istinaf yoluna başvurulmaksızın kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...Dosyanın incelenmesinden; davacının Celal Bayar Üniversitesinde görev yapmakta iken 21.4.1997 tarihinde görevine son verildiği, 04.11.1997 tarihinde 4/1-(c) statüsünden malullük aylığı bağlanması için talepte bulunduğu, anılan başvuru üzerine görevini yapıp yapamayacağını gösterir sağlık kurulu raporunun istenilmesine rağmen sunmadığı, devam eden süreçte 15.6.2012 tarihinde 5434 sayılı Kanunun 39. maddesine göre engelli olması nedeniyle aylık bağlanması istemiyle yaptığı başvurusu neticesinde görevine devam etmediği gerekçesiyle aylık bağlanamadığı, öte yandan 4/1-(a) kapsamında çalışmakta iken işten ayrılarak 6.6.2006 tarihinde tahsis talebinde bulunması üzerine yapılan inceleme neticesinde 1.7.2006 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanunun 87. maddesine göre 4/1-(a) (SSK) kapsamında yaşlılık aylığı bağlandığı anlaşılmaktadır.*
>
> *Uyuşmazlığın, 506 sayılı Kanuna göre 4/1-(a) (SSK) kapsamında 1.7.2006 tarihinden itibaren yaşlılık aylığı bağlanan davacının, engelli olması nedeniyle 15 yılda emekli olması gerekirken 11 yıl fazladan çalıştırıldığı iddiası ile 11 yıl alamadığı emekli aylığı ile fazladan ödediği emekli primlerinin ödenmesinden kaynaklandığı anlaşılmakta olup, 5510 sayılı Kanunun yukarıda belirtilen 101. maddesi hükmü uyarınca, davanın görüm ve çözümündeadli yargı yerinin (iş mahkemelerinin) görevli bulunduğu sonucuna varılmıştır. .."*

3. Davacı vekili, aynı yöndeki taleple bu defa adli yargı yerinde dava açmıştır.

B. Adli Yargıda

4. Bakırköy 18. (Sosyal Güvenlik) İş Mahkemesi 29/05/2019 tarihli ve E.2018/272, K.2019/185 sayılı kararı

ile, davanın kabulüne karar vermiş, bu karara karşı davalı tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine, İstanbulBölge Adliye Mahkemesi 33. Hukuk Dairesi 15/04/2021 tarihli ve E.2019/1495, K.2021/536 sayılı kararı ile, dava konusu uyuşmazlığın çözümünde idari yargı yerinin görevli olması nedeni ile davalı Kurum vekilinin istinaf isteminin kabulüne, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına dosyanın mahkemesine iadesine kesin olarak karar vermiştir.

5. **Bakırköy 18. (Sosyal Güvenlik) İş Mahkemesi 28/02/2022 tarihli ve E.2021/152, K.2022/58 sayılı kararı ile,** uyuşmazlığın 5434 sayılı Kanun uyarınca aylık hesap sistemi çerçevesinde emekli aylığı bağlanması talebine ilişkin olduğu, konuya ilişkin yasal mevzuat ve yerleşik içtihada göre bu tip uyuşmazlıklarda, adli yargının değil idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle davanın usulden reddine karar vermiş, kararkesinleşmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

A. Mevzuat

6. T.C. Anayasası'nın 158. maddesinde *"...diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır"* hükmü bulunmaktadır

B. Yargı Kararları

7. 5510 sayılı Kanun'un iptali amacıyla açılan davada Anayasa Mahkemesi, 15/12/2006 tarihli ve E.2006/111, K.2006/112 sayılı kararıyla, anılan Kanun'un birçok maddesi ile birlikte, bu Kanun'un yürürlük tarihinden önce 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine tabi olarak görev yapmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlilerini diğer sigortalılarla aynı sisteme tabi kılan başta 4/c maddesi hükümlerinin iptaline karar vermiş; bu karardan sonra kabul edilen 17/04/2008 tarih ve 5754 sayılı Kanun'la 5510 sayılı Kanun'da düzenlemeler yapılmış ve anılan Kanun'a eklenen Geçici 1. ve 4. maddelerle, 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 1 Ekim 2008 tarihinden önce 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında olan memurlar ile diğer kamu görevlileri ile bunların dul ve yetimleri hakkında, bu Kanun'la yürürlükten kaldırılan hükümleri de dahil 5434 sayılı Kanun hükümlerine göre işlem yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Yine 5754 sayılı Kanun'un bazı hükümlerinin iptali istemiyle açılan davada, Anayasa Mahkemesi 30/03/2011 tarihli ve E.2008/56, K.2011/58 sayılı kararı ile talebi reddetmiştir.

8. Anayasa Mahkemesi, 22/12/2011 tarihli ve E.2010/65, K.2011/169 sayılı kararıyla, 5510 sayılı Kanun'un 101. maddesinde yer alan *"...bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar İş Mahkemelerinde görülür."* bölümünün iptali istemini redle sonuçlandırmıştır. Söz konusu kararın Mahkememiz önündeki uyuşmazlığa ışık tutacak gerekçesi şöyledir:

> *"...5754 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, evvelce olduğu gibi 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacaklar ve bunların emeklileri bakımından da aynı Kanun hükümleri uygulanmaya devam edecek; ancak 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlileri olarak çalışmaya başlayanlar ise 5510 sayılı Kanunun 4/c maddesi uyarınca, bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacak ve haklarında 5434 sayılı Kanun değil, 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esaslar uygulanacak; ihtilaf halinde de adli yargı görevli bulunacaktır. 5754 sayılı Kanunun yürürlüğüyle birlikte, artık Sosyal Sigortacılık esasına göre faaliyet gösteren ve yaptığı, tesis ettiği işlem ve muameleler idari işlem sayılamayacak bir sosyal güvenlik kurumunun varlığından söz etmek gerekli bulunmaktadır. 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçisi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden ise Sosyal Güvenlik Kurumu'nun tesis edeceği işlem ve yapacağı muameleler idari işlem niteliğini korumaya devam edecek, bunlara ilişkin ihtilaflarda da evvelce olduğu gibi idari yargı görevli olmaya devam edecektir. Bu bakımdan 5510 sayılı Kanunun yürürlüğünden sonra, prim esasına dayalı yeni sistemin içeriği ve Kanun kapsamındaki iş ve işlemlerin niteliği göz önünde bulundurulduğunda, itiraz konusu kuralla, yargılamanın bütünlüğü ve uzman mahkeme olması nedeniyle Kanun hükümlerinin uygulanması ile ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünde iş mahkemelerinin görevlendirilmesinde Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir. Ancak, yukarıda açıklandığı üzere 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce statüde bulanan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili sosyal güvenlik mevzuatının uygulanmasından doğan idari işlem ve idari eylem niteliğindeki uyuşmazlıklarda idari yargının görevinin devam edeceği açıktır..."*

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

9. Uyuşmazlık Mahkemesinin Muammer TOPAL'ın başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Muharrem ÜRGÜP, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 31/10/2022 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, idari ve adli yargı yerleri arasında anılan Kanun'un 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı ve adli yargı dosyalarının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını

veren mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin işlemlerde herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

10. Raportör-Hâkim Arzu ÇETİNDERE ŞAŞI'nın davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

11. Dava, 1979-1997 tarihleri arasında5434 sayılı Kanun'a tabi olarak emekli sandığı iştirakçisi olan davacının, engel oranı ve durumu dikkate alınarak 15 yılda emekli edilmesi gerekirken 26 yıl çalışması nedeniyle 11 yıl boyunca alamadığı emekli maaşı ile fazladan ödediği emekli primlerinin yasal faizi ile birlikte tarafına ödenmesi talebinin reddine dair davalı kurumun 03/04/2018 tarihli ve 2125620 sayılı işleminin iptaline, fazla çalışmaktan dolayı engelinin arttığının tespitine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

12. Yukarıda sözü edilen mevzuat hükümleri ve Anayasa Mahkemesi kararı birlikte değerlendirildiğinde; 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmakta olanlar, daha önce olduğu üzere 5434 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları gibi bunların emeklilikleri bakımından da aynı Kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edileceği ancak bu Kanun'un yürürlüğe girmesinden sonra memur ve diğer kamu görevlisi olarak çalışmaya başlayanların ise 5510 sayılı Kanun'un 4/c maddesi uyarınca bu Kanun hükümlerine tabi sigortalı sayılacağı ve haklarında 5434 sayılı Kanun'un değil 5510 sayılı Kanun'un öngördüğü kural ve esasların uygulanacağı dolayısıyla ihtilafların da adli yargı yerinde çözümleneceği açıktır.

13. Kaldı ki; T.C. Anayasası'nın 158. maddesindeki *"...diğer mahkemelerle, Anayasa Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlıklarında Anayasa Mahkemesi'nin kararı esas alınır."* hükmü uyarınca Anayasa Mahkemesi kararının bu uyuşmazlığın çözümünde esas alınacağı tartışmasızdır.

14. Dava dosyalarının incelenmesinden, davacının uyuşmazlığa konu dönem olan 1979-1997 tarihleri arasında 4/c kapsamında emekli sandığı iştirakçisi olarak çalıştığı, 1997 tarihinde görev süresinin sona erdiği; daha sonra 4/a kapsamında çalışmakta iken işten ayrılarak 06/06/2006 tarihinde tahsis talebinde bulunduğu, 01/06/2006 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanun'un Geçici 87. maddesi uyarınca 4/a kapsamında yaşlılık aylığının bağlandığı, bilahare davalı kuruma müracaat ederek 1979-1997 tarihleri arasında Emekli Sandığı iştirakçisi olması hasebiyle özür oranı ve durumu dikkate alınarak 15 yılda emekli edilmesi gerekirken 26 yıl çalıştığı, 11 yıl boyunca alamadığı emekli maaşı ile fazladan ödediği emekli primlerinin yasal faizi ile birlikte tarafına ödenmesi talebinde bulunduğu, bu talebin davalı kurumun 03/04/2018 tarihli ve 2125620 sayılı işlemi ile reddi üzerine adli ve idari yargı yerlerinde dava açtığı anlaşılmıştır.

15. Bu durumda, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce iştirakçi sıfatıyla çalışmakta olan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile emekli sıfatıyla 5434 sayılı Kanun'a göre emekli, dul ve yetim aylığı almakta olanlar ve ayrıca memurlar ve diğer kamu görevlilerinden ileride emekliliğe hak kazanacaklar yönünden Sosyal Güvenlik Kurumunca tesis edilen işlem ve yapacağı muamelelerin *"idari işlem"* ve *"idari eylem"* niteliğini korumaya devam edeceği, dolayısıyla, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2/1-a maddesinde belirtilen idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları kapsamında bulunduğundan, davacının 5754 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önceki kamu görevine ilişkin olarak açtığı davanın görüm ve çözümünün idari yargı yerine ait olduğu sonucuna varılmıştır.

16. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Ankara 10. İdare Mahkemesinin 29/06/2018 tarihli ve E.2018/1358, K.2018/1585 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde İDARİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Ankara 10. İdare Mahkemesinin 29/06/2018 tarihli ve E.2018/1358, K.2018/1585 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

31/10/2022 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Muammer	Doğan	Eyüp	Muharrem
TOPAL	AĞIRMAN	SARICALAR	ÜRGÜP

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN